

Asia: VN/10783/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten hankkeiden etusijasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) toteaa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten hankkeiden etusijasta lausuntonaan seuraavaa:

Ehdotetuilla säännöksillä toimeenpantaisiin ja täydennettäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestävä tarjonnan varmistamiseksi ja asetusten (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 ja (EU) 2019/1020 muuttamisesta antaman asetuksen (2024/1252) sääntelyä. Esityksellä lisättäisiin säännökset kansallisesta kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteestä ja sen tiedonsaantioikeudesta sekä strategisten hankkeiden määräaikojen seurannasta ja pidentämisestä ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettuun lakiin. Kyseiseen lakiin lisättäisiin myös säännökset kriittisten raaka-aineiden asetuksessa tarkoitettujen strategisten hankkeiden etusijasta ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisissa lupamenettelyissä. Ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin lisättäisiin uusi säännös, joka koskisi poikkeusta asianomaisten viranomaisten kuulemisesta strategisten hankkeiden kohdalla tehtäessä päätöstä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Esityksen mukaan lakiin ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa säädettäisiin uusi 2a§ 4 momentti. Uudessa momentissa aluehallintovirastolle säädettäisiin velvollisuus antaa lupahakemusten käsittelyssä etusija kriittisten raaka-aineiden asetuksessa tarkoitetuille strategisille hankkeille. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, ettei esitys ole aivan ongelmaton. Keskeistä ko. hankkeiden edistämisessä on koko ympäristöhallinnon riittävät resurssit. Tehtävien keskittäminen ja etusijan antaminen ei turvaa kriittisten raaka-aineiden kestävä tarjontaa ympäristönsuojelun ja yleisen edun näkökulmasta, mikäli ympäristöhallinnossa niin lupa-, valvonta- ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyihin ei ole varattu riittävästi henkilöresursseja. Nyt esitetty etusijan myöntäminen strategisille hankkeille vähentää käytettävissä olevia resursseja

muihin ympäristöhallinnon tehtäviin sekä muiden kuin strategisten hankkeiden edistämiseen. Esityksessä ei ole kuvattu kuinka mm. valvontaviranomaisessa tullaan turvaamaan riittävät resurssit strategisten hankkeiden osalta, jotka tulevat vaatimaan ELY-keskuksen laaja-alaista osaamista eri toimialoilta. ELY-keskus huomauttaa, että valtionhallinnon säästöt tulevat vähentämään käytettävissä olevia resursseja ELY-keskuksissa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus uusiutuvan energian yhteyspisteviranomaisena (REDII) haluaa tuoda esille, että Luvat ja valvonta digitaalisen palvelukanavan käyttöönottoa ja kehittämistä tulee edistää jatkossa voimakkaasti. Rajapintaratkaisujen kehittäminen ja toteuttaminen mm. kuntien järjestelmien ja aluehallinnon asiointipalvelun välillä ei ole toteutunut tarkoituksenmukaisesti. Määräaikojen seuranta sekä eri viranomaisille säädetyt ilmoitusvelvollisuus on mahdollista toteuttaa resurssitehokkaasti ja ajantasaisesti ainoastaan Luvat ja valvonta -palvelun kautta.

Lakiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä lisättäisiin uusi 38 b§, jossa säädettäisiin, ettei strategista hanketta koskevasta arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa annettavasta päätöksestä olla järjestämättä asianomaisten viranomaisten kuuleminen, mikäli se ei ole mahdollista kriittisten raaka-aineiden asetuksen mukaisessa määräajassa. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että hankkeen sijaintikuntaa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaista tulisi kuulla aina. Kuntien viranomaisilla voi olla sellaista paikallista tietoa, joka on tarpeen YVA:n soveltamisesta päätettäessä. On huomioitava, että esim. kaivoshanke edellyttää kunnan hyväksymää oikeusvaikutteista kaavaa sekä mm. rakennuslupamenettelyä, jolloin yhteistyö kunnan viranomaisten kanssa on tarpeen jo varhaisessa vaiheessa.

Karttunen Päivi
Ympäristö ja luonnonvarat- vastuualue